TARİH Sınıf-10

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU BALKAN FETİHLERİ

BALKAN FETİHLERİ

Rumeli; Osmanlı Devleti zamanında Balkan bölgesine verilen isimdir. Rumeli'ye geçişte iki olay etkili olmuştur. Bunlardan birincisi, 1344 yılından itibaren Osmanlıların Bizans'taki saltanat mücadelesine karışması; ikincisi ise 1345 yılında Karesioğulları Beyliği'nin Osmanlılar tarafından alınmasıdır. Osmanlı Beyliği Karesioğulları topraklarını ele geçirmiştir. Bu sayede Ece Yakup, Gazi Fazıl, Hacı İlbeyi ve Evrenos Bey gibi tecrübeli Karesi komutanları Osmanlı hizmetine girmiş ve Karesi donanması da Osmanlıların Rumeli'ye geçişinde önemli rol oynamıştır. Orhan Gazi, Bizans'ta yaşanan taht kavgalarında kayınpederi olan Kantakouzen'e yardım etmiş ve tahta geçmesini sağlamıştır. Daha sonra Balkan topraklarında zor durumda kalan Bizans, Sırplara karşı Orhan Gazi'den bir kez daha yardım istemiş ve karşılık olarak da Gelibolu'daki Çimpe Kalesi'ni, Osmanlılara vermiştir. (1353) Çimpe Kalesi, Rumeli'de ilerlemek için bir üs olarak kullanılmıştır.

Balkanlarda Anadolu'ya göre daha hızlı hâkimiyet kurulmasının sebebi bölgenin siyasi ve sosyal sorunlar içinde bulunması ve dinî açıdan parçalanmış yapısı etkili olmuştur.1359'dan sonra ilk hedef Çorlu olmuş ve bu hedef doğrultusunda Edirne-Çorlu arasındaki hisarlar birer birer ele geçirilmiştir. Daha sonra Çorlu ve Lüleburgaz da Osmanlı Devleti'ne katılmıştır. Sazlıdere Savaşı'ndan sonra 1363'te Bizans'ın Rumeli'deki en önemli şehirlerinden olan Edirne de fethedilmiştir.

Edirne'nin fethinden sonra Lala Şahin Paşa, önce Filibe'yi ertesi yıl da Gümülcine'yi Osmanlı topraklarına katmıştır. Balkanlarda gerçekleştirilen bu fetihlerin amacı Bizans'ın Avrupa ile kara bağlantısını kesmektir. Osmanlıların hızlı ilerleyişinden çekinen Balkan devletleri, papanın

da desteğiyle Macar, Bulgar, Sırp, Eflâk ve Bosnalılardan oluşan bir Haçlı ordusu oluşturmuştur. Keşif amaçlı bölgeye gönderilen Hacı İlbeyi, 1364'te Sırpsındığı civarında Haçlı ordusunu bir gece baskınıyla bozguna uğratmıştır. Sırpsındığı Savaşı, Osmanlı Devleti'nin Haçlılarla yaptığı ilk savaştır. Batı yönlü Osmanlı fetih politikası gereği, devletin merkezi Edirne'ye taşınmıştır.

RUMELİ FETİHLERİNİN BAŞARILI OLMASINDA İSKAN POLİTİKASI'NIN ÖNEMİ NEDİR?

Osmanlı Beyliği; kuruluşundan itibaren özenle takip ettiği iskân politikası ve güçlü askerî yapısı sayesinde, fethedilen bölgelerde kalıcılığı sağlamayı başarmıştır. İskân politikası ilk defa Orhan Bey zamanında Rumeli'ye geçilmesiyle uygulanmaya başlanmıştır. Osmanlı Devleti iskan politikası ile; Fethedilen bölgelerin Türkleşmesini ve İslamlaşmasını sağlayarak egemenliği kalıcı hâle getirmeyi, konar-göçer Türkmenlerin yerleşik hayata geçmesini sağlamayı, gayrimüslim halkın ayaklanma ihtimalini ortadan kaldırmayı, aralarında kavgalar yaşanan aşiretleri birbirinden uzaklaştırmak, iskân sonrasında başlayan imar faaliyetleri ile fethedilen bölgelere Türk-İslam kimliği kazandırmayı hedeflemiştir. Anadolu'nun dinî ve iktisadi hayatında önemli yer tutan Gaziyân- ı Rûm, Ahiyân-ı Rûm, Abdalân-ı Rûm ve Bâcıyân-ı Rûm gibi zümreler, Rumeli'nin fethinden sonra gönüllü olarak bölgenin İslamlaşmasını ve imarını sağlamıştır.

Osmanlı Devleti, Rumeli'de iskân politikasıyla birlikte istimâlet politikasını da uygulamıştır.

Sözlük anlamı "meylettirme, cezbetme, gönül alma" olan istimâlet; genel olarak Osmanlı Beyliği'nin uyguladığı "uzlaştırıcı fetih siyaseti" için kullanılan tabirdir. Osmanlı Devleti, fethedilen bölge halkına iyi davranarak onları himaye etmiş, inançlarında serbest bırakmış, onların can ve mal güvenliğini sağlamış, gönüllerini kazanmaya çalışmış ve vergilerde kolaylık göstermiştir.

I. Kosova Savaşı'na Giden Süreç

Türkleri, Balkanlardan atmak isteyen haçlı ittifakına karşı tüm hazırlıklarını tamamlayan I. Murad, Anadolu beylikleri kuvvetlerinin de katıldığı bir ordu ile harekete geçmiştir. 1389 tarihinde yapılan savaşta Haçlılar, mağlup edilmiş ve Haçlı komutanı Lazar, oğlu ve yüksek rütbeli komutanlar esir alınmıştır. Sultan I. Murad, zaferden sonra savaş meydanında dolaşırken Milos Obiliç (Miloş Obiliç) tarafından şehit edilmiştir. Osmanlı ordusunda ilk top, I. Murad zamanında, sesinden faydalanarak düşmanı korkutmak için I. Kosova Savaşı'nda kullanılmıştır.

İSTANBUL'UN KUŞATILMASI VE YENI BIR HAÇLI İTTIFAKI

Daha önce farklı tarihlerde, çeşitli devletler tarafından defalarca kuşatılmış olmasına rağmen ele geçirilememiş olan İstanbul, 1391 ve 1395 tarihlerinde Yıldırım Bayezid tarafından iki defa kuşatılmıştır. Yıldırım, ikinci İstanbul Kuşatması'nda Anadolu (Güzelce) Hisarı'nı yaptırmıştır.

Niğbolu Savaşı'na Giden Süreç

Osmanlı Devleti'nin ilerleyişi üzerine bütün Hristiyan dünyası telaşlanmış ve bir Haçlı ordusu oluşturarak Niğbolu'ya gelmiş, kaleyi karadan ve nehirden kuşatmıştır. ikinci İstanbul Kuşatması'nda bulunan Yıldırım Bayezid, haçlı ittifakına karşı harekete geçerek süratle Niğbolu'ya gelmiş ve 25 Eylül 1396'da haçlıları bozguna uğratmıştır. Bunun üzerine Mısır'da bulunan Abbasi Halifesi, Yıldırım Bayezid Han'a "Sultan-ı İklim-i Rum" (Anadolu Sultanı) unvanı vermiştir. Bu büyük zafer sonrası Avrupalılar, yaklaşık yarım asır boyunca Osmanlı Devleti üzerine büyük bir ordu göndereememiştir. 1444'te yapılan Edirne-Segedin Antlaşması sonrasında, II. Murad tahtı küçük yaştaki oğlu II. Mehmet'e bırakmıştır. Bu durumu **fırsat** olarak gören haçlı ittifakı antlaşmayı bozmuştur. Haçlıların harekete geçmesi üzerine devlet adamlarının isteğiyle II. Murad tekrar tahta **çıkmış** ve 1444'te Varna'da Haçlıları bozguna uğratmıştır.

II. Kosova Savaşı'na Giden Süreç

Varna'daki mağlubiyetin öcünü almak ve Türkleri Balkanlardan atmak için Avrupa'da yeni bir Haçlı ittifakı oluşturulmuştur. 1448'de yapılan II. Kosova Meydan Muharebesi sonucunda, Türklerin Balkanlardaki hâkimiyeti kesinleşmiş ve Avrupalılar savunmaya çekilmiştir.

SORULAR

1- Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nin uyguladığı iskân siyasetinin faydaları arasında gösterilemez?

A) Osmanlı ordusuna lojistik destek sağlanması
B) Gayrimüslim tebaa arasındaki kültürel farkların ortadan kaldırılması
C) Anadolu'daki sosyal çatışmaların azalması
D) Yeni fetihlere zemin hazırlanması
E) Göçebe Türkmenlerin yerleşik yaşama geçirilmesi

Cevap: B

2- Bizanslı tarihçi Dukas'ın II. Murat hakkında "Halka karşı daima alçak gönüllü ve ihtiyaç sahiplerine karşı cömert idi. Bu lütuflarını yalnız kendi dininden olanlara değil Hristiyanlara da gösterirdi. Hristiyanlarla yaptığı antlaşmaların hükümlerine uyardı." demiştir.

Buna göre, Balkanlarda Türk hâkimiyetinin güçlenmesinde;

I. Sosyal devlet anlayışının benimsemesi,
II. Uzlaştırıcı fetih siyaseti uygulanması,
III.Hakimiyetini dinî güce dayandırması.

durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I ve III
E) I, II ve III

Cevap: C

3- "Osmanlı Devleti, Anadolu'da Türk siyasi birliğini kurma faaliyetlerini - - - - zamanında başlatmış ve ilk olarak da - - - - beyliğini topraklarına katmıştır."

Cümledeki boşluklara gelecek kelimeler aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) Orhan Bey - Karesioğulları
B) Orhan Bey – Menteşeoğulları
C) Yıldırım Bayezid – Aydınoğulları
D) Sultan Murat – Hamitoğulları
E) Çelebi Mehmet – Saruhanoğulları

Cevap: A